

HACZE TAKİPSİZ KATILMA

(Hacze imtiyazlı iştirak)

Bu makalemi, çok sevdiğim eniştem
Avukat **Nadir İnal**'ın tatlı anısına
armağan ediyorum.

M. A. Ejder YILMAZ

Ankara Hukuk Fakültesi Medeni
Usul ve İcra-İflâs Hukuku Asistanı

P L Â N

Giriş, A — Genel olarak hacze takipsiz (imtiyazlı) katılma, I — Terim, II — Madde 101'deki ayrıcalığın niteliği, III — Madde 101'deki ayrıcalığın konuluş nedeni. B — Takipsiz katılma için gerekli şartlar, I — İlk haciz, II — Takipsiz katılmadan yararlanan alacaklılar ve alacaklıların niteliği, III — Katılma süresi, 1) Takipsiz katılacak haczin süresi, 2) Katılma isteminin süresi, C — Nafaka ilamına dayanan alacağın özellikleri, D — Katılma yöntemi, I — Genel olarak, II — İstem, III — İstemin ihbarı, IV — İsteme itiraz, 1) İtiraz edilmezse, 2) İsteme itiraz edilirse, a — Dava açılmaz, b — Dava açılır. V — Hacze katılmanın sonuçları, 1) Genel olarak, 2) Derecelerin yapılışı. Bibliyografya.

G İ R İ Ş

Birden çok kişiye borcu olan bir borçlunun bir malı üzerine (örneğin, o borçlunun haczi caiz bir tek malı vardır) bir alacaklısı (A, 10.000 liralık alacağı için) haciz koydurmuştur (İlk haciz). Bunun hemen arkasından diğer alacaklı (Ç, 5.000 liralık alacağı için) gelmiş ve aynı mala haciz koydurmuştur (İkinci haciz). Da-

ha sonra hacizli mal (9.000 liraya) satılmıştır. Elde edilen satış bedeli kime ödenecektir? Satış bedeli tamamen ilk haciz sahibine mi verilecektir, yoksa ilk haciz sahibi ile ikinci haciz sahibi bu parayı paylaşacaklar mıdır? Bu soruların cevabını bize «hacze katılma (hacze iştirak) müessesesi» vermektedir. Buna göre, belli şartların gerçekleşmesi halinde, ikinci haciz, ilk hacze katılacak (iştirak edecek) ve hacizli malın tutarından her iki haciz sahibi garama (oranlama) usulüne göre yararlanacaklardır.

Hacze katılma müessesesi, genel olarak, İcra ve İflas Kanunumuzun 100-101. maddelerinde düzenlenmiştir (Ayrıca bkz. İİK' m. 83, II; 104; 268; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 21,69). İcra ve İflas Kanunumuz hacze katılmayı ikiye ayırarak düzenlemektedir: 1 — Hacze takipli katılma (hacze adi iştirak), 2 — Hacze takipsiz katılma (hacze imtiyazlı iştirak). Şimdi bunları çok kısa olarak ele alalım: 1 — Adından da anlaşıldığı gibi, hacze takipli katılmada, hacze katılabilmek için, borçluya karşı takip yapılması şartı vardır. Yani, hacze takipli katılmak isteyen kişinin, borçluya karşı takip yapması ve bu takip nedeniyle kendisine haciz isteme yetkisinin gelmiş bulunması gerekir. Bu tür hacze katılabilmek için 100. maddenin öngördüğü şartlar (a — Takip şartı, b — Öncelik şartı, c — Öncelik şartının belgelendirilmesi, d — Zaman şartı) gerçekleşmelidir. 2 — Hacze takipsiz katılmada ise, hacze katılacak kişinin borçluya karşı takip yapması gerekmez. Hacze takipsiz katılabilecek olanlar, özel durumları nedeniyle, kanun tarafından kendilerine ayrıcalık (imtiyaz) tanıyan kişilerdir.

Biz bu yazımızda, sadece hacze takipsiz katılmayı (hacze imtiyazlı iştiraki) ele alıp, inceleyeceğiz. Hacze takipli katılmayı (hacze adi iştiraki) daha önce incelemiştik.² Bazı konular, gerek hacze takipli katılmada (yani, adi iştirakda), gerek hacze takipsiz katılmada (yani, imtiyazlı iştirakda) aynıdır. Aynı şeyleri yeniden belirtip, yazımızın hacmini genişletmemek için, ilgili yerlerde «Hacze Takipli Katılma» hakkındaki makalemize yollama yapmakla yetineceğiz.

¹ Metinde sadece (m.) kısaltması bulunan maddeler İcra ve İflas Kanununa aittir. Başka bir kanunun maddesinden sözedilecekse, ayrıca o kanunun ne olduğu da belirtilecektir. Örneğin, «MK m.» gibi.

² Bkz. M. A. Ejder Yılmaz : Hacze takipli katılma (Hacze adi iştirak) AÜHFD, C. XXX, s. 1-4, sh. 271-316.

A — GENEL OLARAK HACZE TAKİPSİZ (imtiyazlı) KATILMA

I — TERİM

Yazımızın başlığını «Hacze Takipsiz Katılma» olarak koyduk. Aynı konuyu belirtmek üzere, «Hacze imtiyazlı iştirak»,³ «Takipsiz iştirak»,⁴ «Önce takibe lüzum olmadan ilk hacze iştirak edecek alacaklılar»⁵ gibi başlıklar kullanılmaktadır.

Hacze katılmayı ifade edebilmek için, genel olarak iki grup başlığın kullanıldığından sözedebilir: 1. grup: «Hacze imtiyazlı iştirak» — «Hacze adi iştirak». 2. grup: «Hacze takipli katılma» — «Hacze takipsiz katılma». Biz bunlardan 2. gruba giren başlıkları benimsiyoruz. Nitekim, hacze adi iştirak, karşılığı olarak daha önceki yazımızda «hacze takipli katılma» başlığını kullanmıştık.⁶ Benimsemiğimiz bu başlıkların hacze katılmanın iki türü arasındaki farkı daha iyi ortaya koyduğu kanısındayız. «İmtiyazlı iştirak» başlığını benimsemeyişimizin bir diğer nedeni, «imtiyaz» kelimesindedir. Bilindiği gibi, m. 206'daki sıraları açıklarken, doktrinde ilk beş sıranın imtiyazlı,⁷ son sıranın imtiyazsız (ayrıcalıksız) olduğu belirtilmektedir. «İmtiyazlı iştirak» başlığındaki «imtiyaz» kelimesi ile m. 206'nın ilk beş sırasındaki imtiyazlı alacaklılar arasında, ilk bakışta, bir bağıntı kurmak gibi, yanlış bir sonuca varılması mümkündür. Yani, sanki, m. 101'deki imtiyazlı (takipsiz) katılmadan yararlanacak olanlar, m. 206'nın ilk beş sırasındaki alacaklılardır, şeklinde yanlış bir sonuca varmak da mümkündür.

Hacze katılmanın iki türü arasındaki farkı, «adi iştirak» — «imtiyazlı iştirak» ibarelerinin tam olarak ortaya koyduğu kanısında değiliz. Burada ifade edilmek istenen imtiyaz (ayrıcalık), takip yapmama imtiyazıdır. Dolayısıyla, imtiyazlı iştirak kelimelerinin

³ Kuru, Baki : İcra Hukuku, Ankara 1965 (Kısaltma : Kuru-İcra), s. 239; Kuru, Baki : İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 1972/1973 s. 179; Gürdoğan, Burhan : İcra Hukuku Dersleri, Ankara 1960, s. 89; Üstündağ, Saim : İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 1970, s. 192.

⁴ Arar, Kemal : İcra Hukuku, Ankara 1944 s. 227; Postacıoğlu, İlhan : İcra Hukuku Esasları, İstanbul 1973, s. 396.

⁵ Akyazan, Sıtkı : İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri, İstanbul, 1958, s. 74.

⁶ Bkz. adı geçen makalemiz.

⁷ Bkz. Örneğin, Kuru-İcra : s. 312; Kuru, Baki : İflas ve Konkordato Hukuku, Ankara, 1971, s. 250 vd.

yerine daha kısa yoldan hacze takipsiz katılma demek mümkündür Nitekim, çoğunlukla kullanılan başlık bu şekildedir.⁸

II — MADDE 101'DEKİ AYRICALIĞIN NİTELİĞİ

Kanunumuz (m 101), hacze katılmada bazı kişilere, takip yapmama ayrıcalığı (imtiyazı) tanımıştır. Ayrıcalıklar, öğretide (doktrinde) iki sınıfa ayrılmaktadır: 1 — Privilegia causae (sebep gelen ayrıcalık), 2 — Privilegia personae (kişiden gelen ayrıcalık).^{8a} Aşağıda takipsiz katılmadan yararlanabilecek alacaklılar hakkındaki açıklamalarımızdan da görüleceği gibi, bizim kanunumuzdaki ayrıcalık kişiden ileri gelen bir ayrıcalıktır.⁹ Örneğin, «cebrî icra yasağı» nedeniyle eşine karşı takip yapamayan eş, hacze takipsiz katılmaktadır. Keza, borçlunun velayeti altında bulunan küçükler veya reşit çocuklar (MK m. 321) vb. Takipsiz katılma hakkının (diğer deyişle, ayrıcalığının) bu nedenle devrinin mümkün olamaması gerekir.¹⁰

Ancak, hacze katılma isteminden sonra, istem sahibi ölmüşse, mirasçuları onun yerine takibe devam edebilirler. Buna karşılık, takipsiz katılma ayrıcalığına sahip kişi, katılma isteminde bulunmadan ölmüşse, mirasçuları onun yerine hacze takipsiz katılma isteminde bulunamazlar.¹¹ Takipsiz katılma ayrıcalığına sahip kişi iflas ederse, iflas masası onun adına takipsiz katılma isteminde bulunabilmelidir.¹²

III — MADDE 101'DEKİ AYRICALIĞIN KONULUŞ NEDENİ

1 — Hukukî İmkânsızlık :

Aşağıda (Bkz. B, II, 1), belirteceğimiz bazı alacaklılar, borçluya karşı takip yapamazlar. Örneğin, borçlu eşe karşı, diğer eş cebri icra takibinde bulunamaz. Buna, Medeni Kanunumuz cebri icra yasağı demektedir (MK m. 165, I). Cebri icra yasağının konulma-

⁸ Kuru - İcra s. 235, 239; Kuru - Ders Kitabı : s. 176, 179; Postacioğlu : s. 396, 405; Üstündağ : s. 186, 191; Uyar, Talih : Hacze İmtiyazlı İştirak (takipsiz iştirak), AD 1973 S. 8, s. 640.

^{8a} Raggenbass, Josef : Die privilegierte Anschlusspfaendung nach schweizerischem Recht, Frauenfeld 1944, s. 15.

⁹ Bkz. Bu konuda, Jaeger, C. : Schuldbetreibung und Konkurs, I. Band, Zürich 1911, s. 368; Raggenbass : s. 15.

¹⁰ Raggenbass : s. 15.

¹¹ Jaeger : s. 368.

¹² Jaeger : s. 368.

sının nedeni, aile birliğini korumaktır. Ayrıca, kamu düzeni ve ahlâk da bunu gerektirmektedir.^{12a} Bu yasak, evlenmenin devamı sürüncü devam eder. Eşler ayrı yaşasalar (MK m. 162) dahi, henüz evlenme sona ermemiş olduğundan, eşler birbirlerine karşı cebri icra takibi yapamazlar.

Bir karı-koca ele alalım : Koca, çeşitli kişilere ve bu arada eşine de borçludur. Koca, vadesinde borcunu ödemezse, alacaklıları tarafından takip edilecek ve bunun sonucunda malları haczedilerek satılacak ve elde edilen bedel alacaklılara ödenecektir. Karısı ise, cebri icra yasağı nedeniyle eşine (kocaya) karşı takip yapamayacaktır. Eğer, eşler arasında böyle bir yasak olmasaydı, alacaklı eş de, eşini takip edecek ve bunun sonucunda mallarını haczettilerek, sattırarak ve alacağını alacaktı. Muhtemelen, diğer alacaklılarla beraber takip yapacak ve m. 100'deki şartlarla hacze katılabilecekti. Bu durumda, acaba MK m. 165'teki yasak nedeniyle, eş, eşinden olan alacağını alamayacak mıdır? Kanun, bu anlamsız sonucu önlemek için (HK m. 101 ve) MK m. 166 hükmünü öngörmüş bulunmaktadır. Eğer, karı-kocadan birine karşı bir üçüncü kişi icra takibine başlamışsa, diğeri kendi alacağından dolayı hacze katılabilir (MK. m. 166). Demek ki, MK m. 165, I, bir eşin, diğere karşı takip yapmasını önlemekte, MK m. 166 ise, bir eşin diğere malına (3. kişi tarafından) koydurulmuş olan hacze katılabileceğini kabul etmiş bulunmaktadır (yani, MK m. 165'te eşler arasındaki cebri icra yasağı, MK m. 166'da ise bu yasağın ayrığı —istisnası— belirtilmiştir). Bu iki hükümden şu sonuç çıkar: Eş (MK m. 165'deki yasak nedeniyle), eşine karşı cebri icra takibi yapamayacak; fakat takip yapmama ayrıcalığından (imtiyazından) yararlanacaktır.

2 — Filili İmkânsızlık :

Medeni Kanunumuz (MK m. 278), çocuğun mallarının idaresini, ana-babaya hak ve yüküm olarak vermektedir. Aynı şekilde, vasi, vesayet altındaki kişinin mallarını tedbirli bir müdür gibi idare eder (MK m. 397, I).¹³ Altı yaşında bir çocuk ele alalım: Bu çocuğun pekçok malı vardır (örneğin, bu mallar dedesi tarafından kendisine bağışlanmıştır). MK m. 278 gereğince bu malı ana-babası idare etmektedir. Öte yandan altı yaşında bir çocuğun takip ehliyeti de bulunmamaktadır. Takipler, onun adına kanunî mümessiller (örneğinizde, ana-baba, MK m. 268) tarafından yapılacak

^{12a} Raggenbass : s. 18.

¹³ Ayrıca bkz MK m. 192.

tır. Bu durumda olan bir çocuğun ana-babasına karşı takip yapması fiilen imkânsızdır. Acaba, bu durumda çocuk velisinden olan alacağını nasıl alabilecektir? Bunun çözümünü m. 101 getirmiş ve bu durumdaki kişilere takip yapmadan, hacze katılma olanağını (diğer deyişle, ayrıcalığını) tanımıştır.

B — TAKİPSİZ KATILMA İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR

İcra ve İflas Kanunu, hacze takipsiz katılma için, hacze takipli katılmadakinine oranla daha az şart aramaktadır.¹⁴ Bu, takipsiz katılmanın özelliğinden ileri gelir.

I. ŞART : İLK HACİZ

1 — Genel Olarak

Madde 101, «Borçlunun eşi ve çocukları ve vasi veya kayyımı olduğu şahıslar evlenme, velayet veya vesayetden mütevellit alacakları için önce icrası lazım gelen takip merasimine lüzum olmaksızın ilk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar aynı derecede hacze iştirak edebilirler» demektedir.

Demek ki, hacze takipsiz katılabilme, borçlunun malı (veya malları) üzerine haciz konulması şartına bağlıdır. Örneğin, MK m. 165 gereğince (eşine karşı) cebri icra takibi yapamayan kişinin hacze katılabilmesi için, 3. kişinin haciz koydurtmuş olması gerekir. Diğer bir deyişle, hacze takipsiz katılma müessesesini, «ilk haciz» harekete geçirmektedir.

2 — İlk Haciz Uygulanan (kesin) Hacizdir.

Kanunumuz, 100. maddedeki (ilk cümle) gibi, 101. maddede de ilk haczin ne olduğunu belirtmemiştir. Kanımızca, buradaki ilk haciz, uygulanmış (icra edilmiş) kesin hacizdir. Bunu şu gerekçelerle kısaca belirtebiliriz:

aa) İlk haciz, haciz kararının verildiği ana göre tesbit edilemez (yani, ilk haciz uygulanan hacizdir). Çünkü, m. 101 «... ilk haciz üzerine satılan malın...» demektedir. Haciz işleminde yapılacak iki husus vardır: 1 — Haciz kararı verilir, 2 — Bu haciz uygulanır (yani, icra memuru malı fiilen haczeder). Eğer ilk hacizden maksat, hacze karar verilmesidir dersek, bu yanlış bir sonuç olur.

¹⁴ Bkz. Yılmaz : s. 279-292.

Çünkü, (icra hukuku anlamında) bir malın satılabilmesi, onun icra memuru tarafından fiilen haczedilmesi şartına bağlıdır. O halde, ilk haciz uygulanan (icra edilen) haciz demektir.¹⁵

bb) İlk haciz ihtiyati haciz değildir (yani, ilk haciz kesin hacizdir). Çünkü, ihtiyati haciz, alacaklının para alacağını garanti altına alan bir tedbirdir. Bu özellik, ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmesine kadar devam eder. İhtiyati hacizli mal, ihtiyati haciz kesin hacze dönüşüncüye kadar satılamaz. Oysa, m. 101 ilk haczedilen malın satımından söz etmektedir.¹⁶

cc) İlk haciz, geçici (muvakkat) haciz (m. 69, I) de olamaz: Çünkü, geçici olarak haczedilen bir malın satılması sözkonusu değildir.¹⁷

3 — Yanlış Olarak Konulan İlk Haciz

İlk haciz, hacze takipsiz katılma müessesesini harekete geçirmektedir. Böylece, malları 3. kişi tarafından haczedilen borçlu, karşısında daha fazla alacaklı bulmaktadır. Eğer ilk haciz konulmasaydı, takipsiz katılmadan yararlanarak hacze katılan alacaklılar hacze katılamayacaklardı. Diğer bir deyişle, ilk haciz konulduğu içindir ki, (m. 101'den yararlanan) diğer bazı alacaklılar da alacaklarını istemektedirler. Yani, ilk haczin konulması borçlunun aleyhine olmaktadır. Bu nedenle, icra dairesi borçluya ait malları, hatalı olarak, haczederse, borçlunun bu işleme karşı şikâyet (m. 16) hakkı olmalıdır.¹⁸ Buradaki şikâyet sebebi (m. 16), muhtemelen, kanuna (m. 101) uyulmaması olacaktır.

Eğer, tetkik mercii, şikâyeti yerinde görerek, icra memurunun işlemini (yani, haciz işlemini) iptal ederse, bu işlem yapıldığı andan itibaren iptal edilmiş olur. Ayrıca, ona dayanarak yapılmış diğer işlemler de iptal edilmiş sayılır.¹⁹ Yani, ilk hacze dayanan takipsiz katılma işlemi de iptal edilmiş olacaktır.

II. ŞART : TAKİPSİZ KATILMADAN YARARLANACAK ALACAKLILAR ve ALACAKLARININ NİTELİĞİ

Takipsiz katılma ayrıcalığından yararlanacak kişiler, esas olarak İcra ve İflas Kanununda düzenlenmiştir (m. 101). Bunun ya-

¹⁵ Geniş bilgi için bkz. Yılmaz : s. 280-281; Bkz. ayrıca aynı yerde dipnot 34-35'te anılan Yargıtay kararları.

¹⁶ Bkz. Yılmaz : s. 281-282.

¹⁷ Kuru - İcra : s. 214.

¹⁸ Bkz. aynı şekilde Raggenbass : s. 74.

¹⁹ Kuru - İcra : s. 44 ve dipnot 40'da belirtilen yazarlar.

nında Borçlar Kanunundan gelen ayrıcalık da vardır (BK m. 519, II). Şimdi bunları ayrı ayrı belirtmeye çalışalım:

1) BORÇLUNUN EŞİ — EVLENMEDEN DOĞAN ALACAK

a) Genel Olarak

Yukarıda eşler arasında cebri icra yasağı (MK m. 165-166) olduğundan sözetmiştik. Buna göre, eşler evlenmenin devamı süresince birbirlerine karşı cebri icra takibi yapamazlar. Ancak, Kanun buna ayırık (istisnai) hükümler (MK m. 168, 166, 167) koymuştur: Eşlerden birine karşı bir üçüncü kişi tarafından icra takibi yapılmış olursa, diğer eş, hacze takipsiz olarak katılabilir (MK m. 166). Bunu bir örnekle açıklayalım: Karı, kocasından alacaklıdır. Koca zamanında borcunu ödememiştir. Karı, koca aleyhine alacak davası açmış ve kocasını mahkûm ettirmiştir. Yani, karının elinde kocasından alacaklı olduğuna dair bir ilam vardır.²⁰ Koca, bu ilama rağmen borcunu ödemeye yanaşmamaktadır. Karı, alacağını alabilmek için kocası aleyhine cebri icra takibi yapabilir mi?²¹ Bunu, MK m. 165 önlemektedir. Çünkü, bu hükme göre, eşler arasında evliliğin devamı süresince cebri icra yasağı söz konusudur. Bu aile birliğinin, ahlâkın ve kamu düzenininin bir gereğidir. Örneğimizi biraz daha ilerletelim: Karısına borcu mahkeme ilamıyla tesbit edilen koca, üçüncü kişiye de borçludur. 3. kişi koca aleyhine takip yapmıştır ve kocanın mallarını haczettirmiştir. Bunun sonucunda mal satılıp, parası ödenecektir. Eğer, biz hâlâ, eşler arasında cebri icra yasağı devam ediyor, (bu nedenle hâlâ takip yapamaz) dersek, evlilik birliğini gözetme düşüncesiyle de ters düşmüş oluruz. Bu nedenle, 3. kişi kocanın mallarını haczettirdiği için, cebri icra yasağı son bulur ve karı hacze katılır (MK m. 166).

b) MK m. 166 ve İİK m. 101'in Bağdaştırılması :

İcra ve İflas Kanunumuz (m. 101), «Borçlunun eşi ...evlenme... den mütevellit alacaklar için... hacze iştirak edebilir...» demektedir. Medenî Kanunumuzun 166. maddesi ise şöyledir: «Karı kocadan biri aleyhine... ..icra takibatına başlanmış olursa; diğeri

²⁰ Mamafih elde ilam olması şart değildir. İlam olmadan da aynı şey söz konusu olabilir.

²¹ Burada şunu tekrarlamakta yarar vardır : MK m. 165'te belirtilen cebri icra yasağı eşler arasındadır. Yani karının kocaya karşı cebri icra takibi yapması yasaktır; aynı şekilde koca da karıya karşı cebri icra takibinde bulunamaz.

kendi hakkından dolayı hacze... iştirak edebilir». MK. m. 166 ile İİK m. 101 hükümleri yakından incelenecek olursa, her iki hüküm arasında bir uyumsuzluk göze çarpar.²² İİK m. 101, evlenmeden doğan alacaklar (örneğin, karı koca arasında mal rejiminden doğan alacaklar) için hacze katılmadan sözeder. Oysa MK m. 166 ise, (herhangi bir sınırlama yapılmaksızın) eş alacağından dolayı hacze katılır demektir. Bu iki hükümden hangisi daha yerindedir? Dar olan İİK m. 101 mi, yoksa geniş olan MK m. 166 mı tercih edilmelidir?

İki kanun hükmünün bağdaştırılması için ilk akla gelen, özel kanun -genel kanun ve öncelik - sonralık sorunudur. İcra ve İflas Kanunu özel, Medeni Kanun genel kanundur. Yine, İcra ve İflas Kanunu sonra (19.6.1932), Medeni Kanun önceki (4.10.1926) tarihlidir. Bu durumda, sonra çıkan özel kanunun (yani İİK) tercih edilmesinin gerektiği belirtilebilir. Buna gerekçe olarak, «kanun koyucu genel kanundaki hükmü, daha sonra özel kanunla değiştirmek istemiştir» denilebilir. Bu durumda, İİK'daki (m. 101) hüküm, MK daki (m. 166) hükme tercih edilmelidir. Böyle bir mantık doğru olmakla beraber, biz bu çözüme katılmıyoruz. Yani, bizce MK m. 166'daki hüküm esas alınmalıdır. Çünkü;

1 — Bilindiği gibi, Medeni Kanunumuz, İsviçre Medeni Kanunundan; İcra ve İflas Kanunumuz İsviçre İcra ve İflas Kanunundan aşağı yukarı aynen çevrilerek alınmıştır.²³ Kaynağımız İsviçre İİK'nun tarihi 11.4.1889, İsviçre MK'nun tarihi ise, 10.11.1907'dir. Yani, İsviçre'deki durum bizdekinin tersidir. İsviçre hukuku bakımından MK m. 174 (yani bizim MK m. 166) hükmünün, İİK m. 111 (yani, bizim İİK m. 101) hükmünü değiştirdiğinden sözedilebilir. Kanımızca, İsviçre Hukuku bakımından varılabilen bu sonuç, bizde de kabul edilebilir. Çünkü, İsviçre MK ve İsviçre İİK'yi pek büyük bir değişiklik yapmadan, bize aktaran kanun koyucumuzun, sonradan İİK'nu çıkartarak MK m. 166'yı bilerek değiştirmiştir demek, iyimserlik olur!

2 — Öte yandan, cebri icra yasağının konulması nedenini gözönüne alırsak, MK m. 166 hükmünün İİK m. 101'e oranla daha isabetli olduğu sonucuna varırız. Cebri icra yasağı, aile ilişkisini, kamu düzenini ve ahlâkı koruma düşüncesiyle kanuna konulmuş-

²² Aynı durum İsviçre Hukuku için de vardır. Bkz. İsviçre İİK (SchKG) Art. 111 ile İsviçre MK (ZGB) Art. 174; Raggenbass : s. 38.

²³ Bizim MK m. 166, İsviçre MK 174'ü; İİK'muz m. 101 de İsviçre İİK m. 111'i karşılamaktadır.

tur. Yani, kanunkoyucu, eşler birbirleri aleyhine cebri icra takibi yaparlarsa, aile düzeni (ve birliği) bözulabilir, ahlâk ve kamu düzeni zarar görür diyerek, cebri icra yasağını koymuştur. Ancak bunun da ayrığını (istisnasını) koymuş (yine, aile birliğini koruma düşüncesiyle) eşlerden biri aleyhine 3. kişi takip yaparsa, diğerinin bu hacze takipsiz olarak katılabileceğini öngörmüştür. MK m. 165'in düzenlediği kural, eşler arasında hertürlü alacaktan dolayı cebri icranın yasak olmasıdır. MK m. 166'daki ayırık (istisna) da, bu yasakta beliren bütün alacaklar hakkındadır. Diğer deyişle, eş hertürlü alacaktan dolayı hacze takipsiz katılmaktadır.^{23a} Kanımızca, hacze katılan eşin alacağının İİK m. 101'deki gibi, muhakkak evlilik ilişkisinden doğması şartı aranmamalı MK m. 166'nın yaptığı gibi eşe hertürlü alacağı için, hacze takipsiz katılma olanağı tanınmalıdır.

Yargıtay'ımızın bu konuya ilişkin bir kararına rastlayamadık. İsviçre Federal Mahkemesi, eşin bütün alacakları için hacze takipsiz katılabileceğine karar vermiştir^{24,25}. Kanımızca, Federal Mahkemenin vardığı bu sonuç yerindedir.

Burada şu noktaya da değinelim: Eşin hertürlü alacağından dolayı (yani, m. 101'deki evlilik ilişkisinden doğması şartı aranmaksızın) hacze takipsiz katılmasının daha isabetli olacağını belirttik. Ancak, bu takdirde m. 101'de bir uyumsuzluk başgösterebilecektir. Çünkü, aşağıda belirteceğimiz gibi, m. 101 velayet ve vesayet altındaki kişilerin hacze katılması için vesayet ve velayet ilişkisi aramaktadır. Eğer biz, eş bakımından evlilik ilişkisini aramaz ve fakat diğer ilişkileri muhafaza edersek maddedeki uyum kaybolacaktır. Ancak, biz aşağıda belirteceğimiz gibi, olması gereken hukuk bakımından m. 101'in aradığı belirli ilişki şartının kaldırılmasından yanayız. Böylece, olması gereken hukuk bakımından m. 101'deki uyum da kaybolmamış olacaktır.

c) Eşler Arasındaki Katılma Ayrıcalığının Süresi

101. madde, bu süreyi «... evliliğin devamı esnasında...» diye belirlemektedir. Bu nedenle, eşler arasındaki ortak hayat tatil edil-

^{23a} Baettig, Ernst Bruno : Die Wirkungen des Zwangsvollstreckungsverbot unter Ehegatten auf die Forderungsabtretung, Diss. Zürich, Winterthur 1957, s. 36.

²⁴ BGE 42, III 382; BGE 61, III 80 (Raggenbass s. 40-41'den naklen) BGE 61, III 87 (Baettig : s. dipnot 10'dan naklen).

²⁵ Ayrıca bu konuda bkz. Raggenbass : s. 37-43. Ayrıca aynı sayfalardaki dipnotlarda anılan yazarlara bkz.; Baettig : s. 35.

miş (MK m. 162) ve eşler ayrı konut (mesken) edinmiş olsalar bile evlilik devam etmekte olduğundan, eşler arasındaki cebri icra yasağı ve takipsiz katılma ayrıcalığı devam eder. Ayrılığa (MK m. 138 vd.) da aynı gerekçe ile durum değişmez. Keza, eşler arasında boşanma davası açılmışsa, dava devam etmekte iken, cebri icra yasağı devam eder. Bu durum, boşanmaya ait hükmün, kesinleşmesine (kesin hüküm teşkil etmesi anına kadar) devam eder. Bu nedenle, örneğin, eşler arasında boşanma davası açılmış, ilk derece mahkemesi (Asliye hukuk mahkemesi) boşanmaya hükmetmiş ve durum Yargıtayca da temyiz istemi üzerine tasdik edilmiş ve dava karar düzeltme aşamasında ise, cebri icra yasağı hâlâ devam eder. Çünkü, henüz kesin hüküm elde edilmemiştir.

2) BORÇLUNUN ÇOCUKLARI - VELAYETTEN DOĞAN ALACAK

a) Genel Olarak

MK m. 262'ye göre, çocuk küçük iken ana ve babasının velayeti altındadır. Kanuni neden olmadıkça, velayet ana-babadan alınmaz. Yargıç, vasi atanmasına gerek görmedikçe, (hacredilen) çocuklar (dahi), ana ve babanın velayetine tabidir. Velayet hakkının bir sonucu olarak, ana baba (yani veliler) velayetin devamı süresince çocuğun mallarını idare ederler (MK m. 278). Eğer, ana-baba bu mallar üzerindeki idare hakkını kötüye kullanırlar ve çocuk bu nedenle bir zarara uğrarsa, yargıcın müdahale yetkisi vardır (MK m. 278). Ana baba haciz yoluyla takip edilirse, çocuğun ana-babadaki alacağı ayrıcalıklıdır (imtiyazlıdır).

Çünkü, velayet altındaki kişinin, velisi olan ana-babasına (veya bunlardan birine) karşı cebri icra takibinde bulunabilmesi fiilen mümkün değildir. Bu nedenle, velayet altındaki çocuklar, ana baba aleyhine 3. kişiler tarafından yapılan takip dolayısıyla konulan hacze, önce takip yapmadan (yani, takipsiz olarak, diğer deyişle ayrıcalıklı olarak) katılırlar.

b) Alacağın velayet ilişkisinden doğmuş olması gerekir (m. 101). Bu nedenle, velayet ilişkisi dışında doğan bir alacak nedeniyle, (örneğin, haksız fiil ilişkisinden doğan bir alacak nedeniyle), velayet altındaki kişi, ana babasına karşı yapılan takibe takipsiz olarak katılamayacaktır. Bilindiği gibi, temyiz kudreti olmayan bir küçüğün icra takibinde bulunması imkânsızdır. Takibi onun adına, kanuni mümessili (yani, veli sıfatıyla ana-babası) yapacaktır. Velayet altındaki çocuğun velayet ilişkisinden doğan alacağı için ana-

babasına karşı 3. kişiler tarafından yapılan takibe (dolayısıyla konulan hacze) takipsiz katılacağını m. 101'e dayanarak söylüyoruz; ve yine bunun gerekçesi olarak diyoruz ki, «çünkü çocuğun ana-babasına karşı takip yapması fiilen imkânsızdır». Kanun koyucuyu böyle bir hükme zorlayan sebeplerden birisi de ahlakî nedenlerdir, diyoruz.²⁶ Aynı mantığı, velayet ilişkisinden doğmayan alacak için de söylemek mümkündür. Örneğin, velayet ilişkisi dışında bir haksız fiilden doğan alacakta da niçin çocuğu ana-baba aleyhine yapılan takipte ayrıcalıklı (imtiyazlı) tutmayalım? Kanımızca m. 101'in getirdiği «velayet ilişkisinden doğan alacak» sınırlaması yerinde sayılmaz.²⁷ Bu nedenle, bu hükümde değişiklik yapılması gereklidir. Böylece, velayet altındaki kişinin hakları daha iyi korunmuş olur.

3) BORÇLUNUN VESAYETİ ALTINDA BULUNANLAR — BU İLİŞKİDEN DOĞAN ALACAK

a) Genel Olarak

Velayet müessesesinin işlemediği hallerde, küçüklerin veya kısıtlanan (hacredilen) reşitlerin hukukî menfaatlerini korumak için vesayet müessesesi vardır.²⁸ Örneğin, velayet altındaki küçüğün hem anası hem babası ölmüşse veya kendilerinden velayet hakkı alınmışsa (velayet müessesesi artık işlemeyeceği için) çocuğa bir vasi tayin edilir. Diğer taraftan, reşit kimselere de Medeni Kanunun belirttiği hallerde (MK m. 355, 356, 357, 358) reşitin ana babasının olmaması (veya velayeti gereği gibi ifa edememeleri) halinde, bir (veya birden çok kişiler birlikte) vasi tayin edilir (MK m. 369, II).

Bu kısa açıklamadan sonra, İcra ve İflas Kanunu'muzun 101. maddesine dönebiliriz:

Mümeyyiz olmayan bir küçük ele alalım: Bu çocuğun ana-babası (yani, velileri) ölmüştür. Bu çocuğa bir vasi tayin edilmiştir (MK m. 354, I). Vasinin vesayeti altındaki kişiye özen gösterme, bakma (MK m. 389-390), onu temsil etme (MK m. 391 vd.) ve onun mallarını idare etme (MK m. 397) görevleri vardır.

²⁶ Raggenbass : s. 53.

²⁷ Bkz. bu konuda geniş açıklamalar ve tartışmalar için Raggenbass s. 52 vd.

²⁸ Tekinay, Selahattin Sulhi : Türk Aile Hukuk, 2. bası, İstanbul 1971, s. 491.

Vesayet altındaki kişi ile vasi arasında yakın bir bağ kurulmuştur. Vesayet altındaki kişinin (velayet altındaki kişi gibi), vasiye karşı cebri icra takibi yapması fiilen imkânsızdır. Bu nedenle, Kanun (m. 101), vesayet altındaki kişinin bu özel durumunu gözönüne alarak, ona, 3. kişilerce vasi aleyhine yapılacak takip sonucunda konulan hacze takipsiz (ayrıcalıklı-ımtiyazlı-) olarak katılma olanağını tanımıştır. Yani, böyle bir hükmün konuluş nedeni, vesayet altındaki kişiyi korumaktır. Diğer bir deyişle kanun koyucu, fiilen vasisine karşı takip yapamayan kişinin haklarının kaybolmasını (m. 101 ile) önlenmeye çalışmıştır.

b) Burada şu akla gelebilir : Birlikte vasilik halinde ne olacaktır? Bilindiği gibi, yargıç vasi tayin ederken muhtardır; isterse vasi olarak bir tek kişi seçebilir (ki uygulamada çoğunlukla bu yol tercih edilmektedir), isterse birden fazla kişiyi seçebilir (uygulamada bu hale pek rastlanılmamaktadır).²⁹ Bir küçüğe vasi olarak, örneğin, bir karı-kocanın seçilmesi küçüğün menfaatleri bakımından daha yerindedir.³⁰ Birden fazla kişinin vasi tayin edilmesi, «birlikte vasilik» müessesesini karşımıza çıkarmaktadır. Yargıç, birden fazla kişiyi vasi olarak tayin ederken, bunlar arasında yapılacak işler bakımından görev bölümü yapabilir veya bunları birlikte işlem yapmak üzere görevlendirebilir. Vesayet altındaki hacze takipsiz katılabilmesi için 3. kişinin vasi aleyhine bir icra takibi yapması (ve haciz koydurtması) gerekir. Acaba, takipsiz katılma için birlikte vasi olanların tek birisine karşı 3. kişi tarafından takip yapılması yeterli midir? Kanımızca, bu yeter sayılmalıdır. Aksinin kabulü halinde (yani, bütün vasiler aleyhine takip yapılması şartını aradığımız takdirde) vesayet altındaki kişinin menfaatlerini çığnemiş oluruz. Ancak, bu, bir soruyu daha ortaya çıkarabilir: Bütün vasiler aleyhine ayrı ayrı takip yapılmışsa ne olacaktır? Bunu bir örnekle açıklayalım: (A) adlı kişiye, (B) ve (C) adlı iki kişi birlikte vasi tayin edilmiştir. (A), hem (B) den, hem de (C) den müştereken (veya müteselsilen) alacaktır. (B) nin alacaklısı (Z), (B) aleyhine bir takip yapmış ve mallarını (10.1.1974 tarihinde) haczettirmiştir. Aynı şekilde (C) nin alacaklısı (Y) de, (C) aleyhine bir takip yapmış ve (10.1.1974 tarihinde) mallarını haczettirmiştir. Vesayet altındaki kişi (A), m. 101'e göre takipsiz (ayrıcalıklı) olarak hacze katılabilir. Acaba (A), hangi hacze katılacaktır? Bu durumda, kanımızca, (A) bu alacağını tahsil edebilmek için her iki hacze de ayrı ayrı tüm alacağı için katıla-

²⁹ Tekinay : s. 499.

³⁰ Tekinay : s. 499.

bilmelidir (Karş. m. 203). Eğer (A), sadece bir hacze katılsın dersek, vesayet altındaki (A) nın, alacağının tamamına kavuşamaması sözkonusu olabilir. Bu nedenle, (A) alacağını tahsil için her iki borçlunun (yani, B ve C'nin) malları³¹ hakkında konulan hacze katılabilmelidir. Eğer (A), bu şekilde alacağının miktarından daha çok para elde etmişse bu da iç ilişki bakımından ayrıca ele alınabilir. Ancak konuyu fazla dağıtmamak için durumu, «bir borcu birlikte yüklenen borçluların aynı zamanda iflası» haline benzetiyor ve aradaki iç ilişkideki hesaplaşma işleminin burada da benzer şekilde uygulanabileceğini belirtmekle yetiniyoruz.³²

c) Vesayetten doğan alacak: Yukarıda velayetten doğan alacak konusunu açıklarken, kanunun tutumunu eleştirmiştik. Burada da aynı şekilde vesayet altındaki kişinin sadece «vesayet ilişkisinden doğan alacak» hakkında hacze katılmasını, hükmün konuluş nedenine aynı gerekçelerle (bkz. yuk B, II, 2a) katılamıyoruz.³³ Bu nedenle, fiilen vasisine karşı takip yapamayan vesayet altındaki kişinin, hertürlü alacağından dolayı hacze takipsiz katılabilmesi, «zayıfı koruma» düşüncesiyle, kanımızca daha uygun düşer.

4 — BORÇLUNUN KAYYIMLIĞI ALTINDA BULUNANLAR — BU İLİŞKİDEN DOĞAN ALACAK

Bu konuda, aynı şeyleri tekrarlamamak için yukarıya (Bkz. B, II, 2 ve 3) yollama yapmakla yetiniyoruz.

5 — BORÇLUNUN REŞİT ÇOCUĞU — GELİRİN, EMEĞİN KARŞILIĞINDAN VAZGEÇİLMEKSİZİN AİLEYE VERİLMESİNDEN DOĞAN ALACAK

a) Genel Olarak

Bu konuda İcra ve İflas Kanunumuz (m. 101) Medeni Kanunun 321. maddesine yollama yapmaktadır. MK m. 321'e göre : «Ana ve baba ile birlikte yaşayan ve ivazından sarahaten feragat etmeksizin kendi sayını veya varidatını aileye tahsis eden reşit evlat, bu tahsisinden dolayı, ana ve babası aleyhlerine vaki hacze işti-

³¹ Burada «mal» kelimesini «hak ve alacakları» da kapsar şekilde geniş olarak kullanıyoruz.

³² Bkz. bu konuda : Burhan Gürdoğan : İflas Hukuku Dersleri (İflas/Konkordato/İptal Davaları) Ankara 1966, s. 112-115; Ayrıca bkz. Baki Kuru : İflas ve Konkordato Hukuku Ankara 1971, s. 240-241.

³³ Bkz. bu konuda Raggenbass ; s. 53 vd.

rak edebilir. İhtilaf halinde hakim, iddianın haklı olmadığını ve miktarını serbestçe takdir eder». Maddede «hacze iştirak» ten sözedilmekte ancak bunun türü (yani takipli mi, yoksa takip-siz mi olduğu) belirtilmemektedir. İİK m. 101 bunun türünü «ta-kipsiz katılma» olarak tesbit etmiştir.

MK. m. 321'in uygulanabilmesi için şu şartlar gerekmektedir :

aa) **Evlat reşit olmalıdır** : Buna göre, eğer yargısal (kazaî) yol-la (MK m. 12) veya evlenme yoluyla (MK m. 11, II) reşit olmamış-sa, 17 yaşındaki bir evlat (reşit olmadığından) (MK m. 11, I) bu hü-kümden yararlanamayacaktır. Çünkü onun geliri, normal olarak ana-babasına aittir (MK m. 283). Kanun sadece rüştten sözettiği için, reşit olan evlât, mahcur, vesayet altında veya kendisine kay-yım tayin edilmiş olsa bile bu hükümden yararlanabilecektir.

Reşit evladın evlilik içi veya evlilik dışı olması da bir fark ya-ratmaz.³⁴ Aynı şekilde evlat kelimesi, evlatlığı da içerir (karş. MK. m. 257). Tekinay, «reşit evlat» terimine torunların da dahil olduğu kanısındadır.³⁵ Özellikle büyük aile tipleri (yani, büyük ebevynin reisliğinde —karş MK m. 152, I— yaşanan aileler) gözönünde alı-nırsa; emeğini ve gelirini aileye tahsis eden torunların bu hüküm-den yararlanmaları bizce de kanunun ruhuna daha uygun düşer.

bb) **Evlat ana babasıyla birlikte yaşamalıdır.**³⁶ Ana-babasın-dan ayrı yaşayan evlat bu hükümden yararlanamaz.

cc) **Evlat emeğini ve gelirini aileye tahsis etmelidir**: Reşit ol-mayan kişinin kazancı ana-babasına aittir (MK m. 283). Reşit ki-şinin kazancı ise, kendisine aittir. Fakat, reşit kişi gelirini (kazan-cını) ailesine tahsis edebilir. Bizim toplumumuzda bu durum yay-gındır. Gelirin tamamının tahsis edilmesi gerekmez. Kısmî tahsis halinde de bu şart gerçekleşmiş sayılmalıdır. Ancak, kısmî tahsis çok az ise, o zaman, şartın gerçekleştiğinden sözedilemez. Bu ne-denle, kısmî tahsisin önemli parasal (malî) değer taşımamasının aranması uygun olur.³⁷

dd) MK m. 321'in uygulanabilmesi için diğer bir şart, ana-babasıyla birlikte yaşayan reşit evlat ailesine tahsis ettiği eme-ğinden ve gelirinden açıkça feragat etmemiş olmalıdır. Yukarıda

³⁴ Ayrıca bkz. Tekinay : s. 479.

³⁵ Tekinay : s. 479.

³⁶ Bkz. Jaeger : s. 374.

³⁷ Tekinay : s. 479.

da belirttiğimiz gibi, reşit çocuğun kazancı kendisine aittir. Eğer reşit çocuk karşılığında açıkça feragat etmeksizin gelirini ve emeğini ailesine tahsis etmişse bu şart da gerçekleşmiş sayılır ve reşit çocuk, hacze takipsiz katılma olanağına kavuşmuş olur. Yani, üçüncü kişi, ana-babaya karşı takip yapmış ve onların mallarına haciz koydurmuşsa, (MK m. 321'deki şartları taşıyan) reşit çocuk, hacze takipsiz olarak katılır. Hükmün kabulü akla uygundur. Çünkü, haczedilen mallarda, gelirini ailesine tahsis eden çocuğun da hakkı vardır.

Eğer reşit çocuk, tahsisinden açıkça feragat etmişse, MK m. 321'deki şartlardan biri gerçekleşmemiş olduğundan, çocuk hacze takipsiz olarak katılamayacaktır.

Dikkat edilirse, feragatin açıkça olması gerekmektedir. Eğer reşit çocuk, hiçbir karşılık istemediği yolundaki iradesini sözle, yazıyla veya bazı fiil ve hareketlerle, fakat ana-babasına iletmek amacını güderek açıklamışsa, feragatin açık olarak ortaya çıktığı ileri sürülebilir.³⁸

b) Reşit evladın alacağıın kapsamı : Üçüncü kişi, ana-babanın malı üzerine haciz koydurmuştur. Reşit evlat MK m. 321 ve İİK m. 101'den yararlanarak, hacze takipsiz katılacaktır. Acaba, reşit evladın katılma oranı ne olacaktır? Konu ikiye ayrılarak ele alınabilir:

aa) Üçüncü kişi reşit evladın alacaklı olduğu miktara itiraz etmezse, mesele yoktur. Reşit evlat o oranda hacze katılır.

bb) Üçüncü kişi, reşit evladın alacaklı olduğu miktara itiraz edebilir. Çoğunlukla bu ihtimal karşımıza çıkabilir. Çünkü, alacaklıların zararına olarak, ana-baba ve evlat, alacak miktarını yüksek tutabilirler. Bu nedenle, diğer taraf itiraz ederse, hakim iddianın haklı olup olmadığını ve miktarını serbestçe takdir edecektir (MK m. 321). MK m. 321'de belirtilen itiraz, İİK m. 101, II'de belirtilen itiraz şeklinde olacaktır.³⁹

6 — NAFKA İLAMI SAHİBİ

Nafaka ilamına dayanan alacaklı hacze takipsiz olarak katılabilir (m. 101, III; karş. İsviçre İİK m. 111). Ancak kötüniyet

³⁸ Bkz. Tekinay : s. 480 ve diğer fikirler için aynı sayfa dipnot 25.

³⁹ Bkz. aşa, D, IV.

varsa, hacze katılma sözkonusu olamaz (m. 101, III/son cümle). Kanun, hacze katılacak ilam sahibi bakımından nafakalar arasında bir ayırım yapmamıştır. Dolayısıyla, hertürlü nafaka halinde bu hüküm uygulanır, kanısındayız. Bu nedenle, Belgesay'ın kardeş nafakalarının bu imkanı vermeyeceği yolundaki görüşüne⁴⁰ katılmıyoruz. Belgesay, bunun gerekçesini şöyle belirtiyor: «Kardeş nafakaları borçlunun refah haliyle mukayyet olmasına, icraen takip edilen bir borçlunun ise refah hali bahis konusu olamayacağına göre, takipsiz hacze iştirak selahiyeti vermez».⁴¹ Bu gerekçeye katılmak oldukça zordur. Çünkü, Belgesay'ın gerekçesinden, takip edilen borçlunun varlıklı olamayacağı anlamı çıkartılmaktadır. Bu sonuca katılmak zordur. Zira, bir insan çok zengin olabilir; fakat borcunu ödemeyebilir. Borç ödenmeyince de borçlu zengin de olsa, fakir de olsa icra takibi (hatta, iflas takibi) yapılabilir⁴² ve mallarına haciz konabilir (hatta iflâs edebilir).

7 — ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA ALACAKLISI

Yukarıda, hacze takipsiz katılma ayrıcalığından yararlanacak kişilerin esas olarak İİK'da düzenlendiğini görmüştür. Bunun yanında Borçlar Kanunundan gelen bir ayrıcalık hükmü daha vardır (BK m. 519, II). Bu hükme göre, «Alacaklı, bir alacağın temini için borçlu aleyhine konulan hacze iştirak edebilir» (BK m. 519, II). Kanunda **hacze katılmanın türü** belirtilmemiştir. Ancak, bunun takipsiz katılma olduğu açıktır. Çünkü, eğer bu katılma takipli olsaydı, bunu ayrıca belirtmek «abesle iştigal etmek» olurdu. Zira, İİK m. 100'deki şartları gerçekleştiren her alacaklı hacze takipli katılabilir. Bunun ayrıca, bir hükümle belirtilmesine gerek yoktur. Bu nedenle, BK m. 519'da belirtilen hacze katılma, takipsiz hacze katılmadır.⁴³ Öte yandan, kaynak (mehaz) İsviçre Borçlar Kanununda (m. 529)⁴⁴ bunun takipsiz katılma olduğu ayrıca

⁴⁰ Belgesay : s. 251.

⁴¹ Belgesay : s. 251.

⁴² 101. maddenin uygulamasına pek rastlanılmamaktadır. Bu nedenle, Yargıtay'ın da bu konudaki kararları birkaçı geçmez. Bkz. İİD 13/2/1958 T., E. 866, K. 921 (Uyar - Şerh s. 1264/2, III). İİD 23/12/1954 T., E. 5573, K. 5892 (Uyar - Şerh s. 1263/1), İİD 15/10/1956 T., E. 1972, K. 4997 (Uyar - Şerh : s. 1264/2).

⁴³ Kenan, Tunçomağ : Ölünceye kadar bakma akdi, İstanbul, 1959, s. 180.

⁴⁴ İsviçre BK m. 529 (yani bizim BK m. 519) şöyledir : «Bei der Betreibung auf Pfaendung kann der Pfründer für diese Forderung ohne vorgaengige Betreibung an der Pfaendung teilnehmen».

ve açıkça belirtilmiştir. Bizde de hüküm bu şekilde anlaşılmalıdır.⁴⁵

Ölünceye kadar bakma akdi, âkidlerden birinin ötekine, ölünceye kadar bakma ve kendisini gözetme şartıyla, bir malvarlığını veya birtakım malların intikali borcunu doğuran bir akiddir (BK m. 511). Bakım alacaklısı, gerekli malların mülkiyetini karşı tarafa geçirmiş olsun: Eğer daha sonra, bakım borçlusunun mallarına 3. kişi haciz koydurursa, malları satıp bedelini alacaktır. Eğer biz, bakım alacaklısına takipsiz katılma olanağını tanımazsak, 3. kişinin (bakım borçlusu aleyhine) takip yapması sonucunda, bakım borçlusunun bütün malları satılabilir. Bundan da bakım alacaklısı zarar görür. İşte bu sakıncayı ortadan kaldırmak için, bakım alacaklısına hacze takipsiz katılma olanağı tanınmıştır.

8 — İİK m. 268 (?)

Arar, m. 268'de belirtilen hükmün de bir takipsiz katılma ayrıcalığı tanıyan hüküm olduğu kanısındadır. Biz bu kaniya katılmıyoruz. Bizce, m. 268'de düzenlenen takipsiz katılma değil, takipli katılmadır.⁴⁷

9 — ACİZ BELGESİ SAHİBİ — İİK m. 143 (?)

Arar, elinde aciz belgesi bulunan kişinin de m. 101'e göre hacze ayrıcalıklı (imtiyazlı) olarak katılacağını belirtmektedir.^{47a} Kanımızca, elinde borç ödemedenden aciz belgesi bulunan kişinin hacze katılması ayrıcalıklı (imtiyazlı) değildir. Çünkü, hacze takipsiz (ayrıcalıklı-imtiyazlı) katılmada, hacze katılacak kişi, önce takip yapmadan (yani, takipsiz olarak) doğrudan doğruya hacze katılmaktadır. Oysa, elinde borç ödemedenden haciz belgesi bulunan kişinin takip yapmaması sözkonusu değildir. Elinde, böyle bir belge bulunan kişi, borçlusuna (yani, hakkında aciz belgesi aldığı borçlusuna) karşı yeniden takip yapmak zorundadır (m. 143, III).^{47b} Ortada ayrıcalıklı (imtiyazlı) gibi görünen şey, (aciz belgesi sahibinin borçlusuna karşı yeniden takibe teşebbüs etmesi halin-

⁴⁵ Kuru - İcra : s. 241 dipnot 29; Bilge, Necip : Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri, Ankara 1971, s. 433; Tunçomağ : s. 180.

⁴⁶ Arar : s. 231.

⁴⁷ Bkz. bu konuda geniş açıklamalar için : Yılmaz : s. 300-306.

^{47a} Arar : s. 231-232.

^{47b} M. 143 hükmü «Alacaklı aciz vesikasını aldığı tarihten bir sene içinde takibe teşebbüs ederse...» demektedir.

de) borçluya yeni bir ödeme emri gönderilmemesidir. Kaldı ki, yeniden ödeme emri göndermemenin bir ayrıcalık olduğu da sözgötürür bir konudur. Ayrıca, yeni ödeme emri gönderilmemesi olanağı 1 yıl ile sınırlıdır (m. 143, III). Öte yandan, elinde aciz belgesi bulunan kişinin yaptığı yeni takip, eski takibin devamı niteliğindedir. ^{47c} Kısacası, elinde aciz belgesi bulunduran kişi, önceden takip yapmaktadır. Bu nedenle, onun hacze takipsiz (imtiyazlı-ayrıcalıklı) katılacağı yolundaki düşünceye ^{47d} katılamıyoruz. Elinde aciz belgesi bulunduran kişi, m. 100'deki şartları gerçekleştirese, hacze takipli katılabilir (bkz. m. 100). ^{47e}

III. ŞART : SÜRE

Hacze takipsiz katılma için gerekli üçüncü şartımız süredir. Süreyi de ikiye ayırarak incelememiz gerekir. Diğer bir deyişle, gerçekleşmesi gereken iki ayrı süre vardır: 1 — Kendisine takipsiz katılacak haczin süresi, 2 — Katılma isteminin süresi.

Şimdi, bu süreleri gözden geçirelim:

1 — KENDİSİNE TAKİPSİZ KATILINACAK HACZİN SÜRESİ

a) Genel Kural

Yukarıda (B, II), hacze takipsiz katılma olanağına sahip olan alacaklıları ve bunların alacaklarının niteliğini inceledik. Bu kişilerin, hacze takipsiz olarak katılma olanağı süresiz değildir. Belli bir süre içinde bu olanak kullanılabilir. Bunu da ikiye ayırmak mümkündür:

aa) Borçlunun eşi, çocukları ve vesayet veya kayımlık altında bulunanlar için süre: Bu kişilerin hacze takipsiz katılabilmeleri (diğer bir deyişle, hacze takipsiz katılma müessesenin harekete geçmesi) için, 3. kişinin eş, ana-baba, vasi veya kayyım aleyhine takip yapıp, onun malına haciz koydurması gerekir. İşte bu haciz gözönüne alınarak süre konulmuştur.

aaa) Eşlerden birinin diğerinin malları hakkında konulan bir hacze katılabilmesi için, bu haczin (yani, ilk haczin) evliliğin devamı sırasında veya evlenmenin sona ermesinden itibaren 1 yıl içinde konulmuş olması gerekir.

^{47c} Bkz. Kuru - İcra : s. 319; Diğer fikirler için aynı yerde dipnot 12.

^{47d} Arar : s. 231-232.

^{47e} Bkz. Kuru : s. 319; Yılmaz : s. 284.

aaaa) Burada, «haciz» kelimesinden ne anlaşılacaktır? Bu, «haciz kararı»nın verilmesi mi, yoksa haczin uygulanması mıdır? Bunu tespit etmek yararlıdır. Çünkü, süre bakımından farklılık doğurabilir. Bir örnekle bunu açıklayalım: (A) ile (B) evlidir. Evlilikleri 10.1.1973 tarihinde kesinleşen boşanma ilâmıyla son bulmuştur. Eşlerden (A), (B) den alacaktır. (B) nin alacaklısı (C), (B) ye karşı 20.11.1973 tarihinde bir takip yapmış ve bu takip 5.1.1974 de kesinleşmiş ve haciz isteme yetkisi gelmiştir. Bunun üzerine (C) haciz istemiş, 9.1.1974 tarihinde hacze karar verilmiş ve bu haciz 12.1.1974 de icra edilmiştir. Bu arada (A) da konulan bu hacze takipsiz katılma isteminde bulunmuştur. İsteminin kabul edilip edilmemesi «haciz» kelimesine vereceğimiz anlama göre değişecektir. Eğer, haciz kararı verilmesini yeterli görürsek, ilk haciz evliliğin son bulmasından itibaren 1 yıl içinde konulduğu için, istem sahibi (yani eski eş) hacze takipsiz olarak katılacaktır. Eğer, haciz kararı verilmesi yetmez, haciz fiilen konulmalıdır dersek, eş (1 yıllık süreyi geçirdiği için) hacze takipsiz olarak katılamayacaktır.

Kanımızca buradaki, «haciz» den murat, kesin haciz (icraî haciz) dir. Çünkü, m. 101'de haczin yapılmasından sözedilmektedir. Bu nedenle, 1 yıllık süreyi hesaplarken kesin haciz gözönüne alınmalıdır.

bbbb) 1 yıllık sürenin başlangıcı: Evlilik, ölüm, eşlerden birinin gaipliğine karar verilmesi, evlenmenin butlanı veya boşanma gibi hallerde sona erer. Ölüm halinde, evlilik ilişkisi ölüm gününde sona erer. Bu nedenle, 1 yıllık süre ölüm gününden itibaren işlemelidir. Diğer hallerde, evlilik ilişkisi, ilâmın kesin hüküm niteliğini kazandığı gün sona erer. Bu nedenle ,bu hallerde ilâmın kesin hüküm halini aldığı gün sürenin başlangıcı olmalıdır.⁴⁸

bbb) Çocukların ana-babalarına karşı yapılan takipte, hacze takipsiz katılabilmeleri için süre: Çocuğun ana-babasına karşı yapılan hacze takipsiz olarak katılabilmesi için, ilk haczin ya velayet ilişkisinin devamı sırasında veya bu ilişkinin sona ermesini izleyen 1 yıl içinde yapılmış olması gerekir ⁴⁹.

1 yıllık sürenin başlangıcı: velayet ilişkisi (ve velayet kudreti), çocuğun veya ana-babanın ölmesi, çocuğun reşit olması ve velayet

⁴⁸ Raggenbass : s. 59.

⁴⁹ Ayrıca bkz. yuk. aaa,aaaa.

hakkının kaldırılması (nezi) (MK m. 274) halinde sona erer. Çocuğun reşit olması onun 18 yaşını doldurması ile (MK m. 11, I) veya onun evlenmesi ile (MK m. 11, II) veya yetkili makamların çocuğu reşit kılmalarıyla (yargısal-kazai-rüşt) ortaya çıkar. Bir yıllık sürenin başlangıcı, 18 yaşın bitirildiği, evlenme akdinin yapıldığı ve kazai rüşte karar verildiği gün olmalıdır⁵⁰. Velayetin kaldırılması (nez'i) halinde de yetkili makamın, velayeti kaldırdığı gün sürenin başlangıç günüdür⁵¹.

ccc) Vesayet (veya kayyım) altındaki kişinin hacze takipsiz katılabilmesi için, 3. kişinin koydurduğu haczin, velayet ilişkisinin devamı sırasında veya bu ilişkinin bitimini izleyen 1 yıl içinde yapılmış olması şarttır. Vesayet şu hallerde sona erer ve 1 yıllık süre işlemeye başlar:

aaaa) Küçüklüğü nedeniyle vesayet altındaki kişi, 18 yaşını bitirir reşit olur (MK m. 11, I) veya kazai rüşte karar verilir (MK m. 12) veyahut da küçük evlenir (MK m. 11, II) (MK m. 414) reşit olur. Bir yıllık süre bu günden itibaren işlemeye başlar.

bbbb) Kısıtlılık, hapis cezası mahkumiyetinden ileri geliyorsa, kısıtlılık halinin sona ermesi için, hapis cezasının çekilmesi veya af ile düşmüş olması gerekir (MK m. 415). Süre bu andan itibaren başlar. Geçici olarak veya şartlı salıverme vesayeti kaldırılmaz (MK m. 415).

cccc) Diğer hallerde vesayet, asliye hakimi kararı ile sona erer (MK m. 416, I). Dolayısıyla 1 yıllık hacze takipsiz katılma süresi bu andan itibaren işlemeye başlar.

dddd) Kayyımın vesayeti de tayin edilmiş olduğu işlerin sona ermesi ile biter (MK m. 421, I). Bir malın idaresine ilişkin vesayet kayyımın atanmasını gerektiren sebebin sona ermesi ile ve kayyımın görevinden alınması ile biter (MK m. 421, II). 1 yıllık sürenin başlangıcı da bu andır.

Genel kural hakkındaki açıklamalarımızı bitirmeden iki noktaya daha değinmek isteriz: Eğer, 1 yıllık sürenin son günü bir talik gününe rastlarsa, müddet talikin bitiminden sonra bir gün uzatılacaktır (m. 56). Ayrıca bir yıllık süre, yılın hangi gününde başlamışsa, bir yıl sonrasında rastlayan aynı günün mesai saatinin sonunda biter (m. 19, II). Eğer biteceği yılın sonunda böyle bir

⁵⁰ Raggenbass : s. 60.

⁵¹ Raggenbass : s. 60

gün yoksa, o ayın son gününde biter (m. 19, II). Bu, Şubatın 28 veya 29 şekmesi ile ilgilidir. Örneğin, 29 Şubat 1972 de başlayan bir yıllık süre, 1973 yılının 28 Şubat günü biter (Çünkü, 1973 de Şubat 28 çekmiştir).

1 Yıllık sürenin hesaplanmasında, bir dava veya takibin devam ettiği süre hesaba katılamaz (m. 101, I). Bundan maksat, hacze katılma için öne sürülen alacağın tesbit edilmesi konusunda yapılan takip veya davanın devam süresidir⁵².

bb) Reşit çocuk - nafaka alacağı için bkz. bundan sonraki istisnalar başlığına. BK m. 519'dan doğan ayrıcalık için katılma süresi, ölünceye kadar bakma ilişkisinin devamı sırasında veya bu ilişkinin bitmesinden (BK m. 518-519) itibaren 1 yıl olmalıdır (m. 101, I'e kıyasen).

b) İstisnalar (ayrık hükümler).

Takipsiz katılma ayrıcalığından yararlanabilmek için, ilk haczin hangi süre içinde konulması hakkındaki genel kuralı yukarıda verdik. Bu kuralı kısaca tekrarlırsak: Hacze takipsiz katılabilmek için ilk haczin, evliliğin, velayetin, vesayetin (kayımlığın) devamı sırasında veya bu ilişkilerin son bulmasını izleyen bir yıl içinde konulması gerekir. 1 yıllık süre, ilk haciz koymadan geçerse, artık takipsiz katılma sözkonusu olmaz. Ancak, bu durumda şartlar gerçekleştirilirse, m. 100'e göre hacze takipli (adi) katılma sözkonusu olabilir. Bu kuralın iki istisnası (ayrığı) vardır. Şimdi bunları görelim:

aa) Nafaka İlâmına Dayanan Alacaktan Doğan İstisna :

Nafaka ilâmına dayanan alacaklı, önceden takip yapmadan **herzaman** hacze katılabilir (m. 101, III). Kanun, bu konuda, sınırlandırıcı herhangi bir süre koymamıştır. Ancak, eğer nafaka ilâmının gereği (yani, nafaka ilâmındaki eda hükmü) yerine getirilmişse, artık ilâma dayanmak da sözkonusu olamayacaktır. Burada şu sorun akla gelebilir: İlâm sahibi acaba hangi miktar için hacze katılacaktır? Örneğin, evli olan (A) ile (B) boşanmışlardır. Hakim, kusurlu eş (A) aleyhine (yani kusursuz B lehine) 1 yıllık müddetle ayda 1.000 liralık nafakaya hükmetmiştir (MK m. 144). (A) ya karşı 3. kişinin yaptığı hacze, (B), hangi miktarda katılacaktır? (1.000 X 12⁵³ =) 12.000 lira olarak mı, yoksa (her ay 1.000

⁵² Üstündağ : s. 192.

⁵³ 12 ay. Henüz hiçbir ayın nafakasını almamış varsayıyoruz.

lira olduğu için) 1.000 lira olarak mı? Kanımızca, böyle bir irat nafakasında her ay ayrı ayrı ele alınmalı ve eş (1 aylık nafaka miktarı olan) 1.000 lira için hacze katılabilmelidir. Çünkü, örneğimizde 12 ayın tümü için hacze takipsiz katılmayı kabul etmek sakıncalı olabilir. Zira, eşler arasındaki irat şeklindeki nafaka, eş yeniden evlenirse kesilir (MK m. 145). Öte yandan, yoksulluğu nedeniyle kendisine nafaka bağlanan eşin yoksulluğu ortadan kalkarsa veya nafaka borçlusunun parasal (malî) gücü nafaka oranına göre azalırsa, nafaka kesilir veya indirilir (MK m. 145) (aynı şekilde bkz. MK m. 307). Eğer biz, örneğimizde eşe 12 aylık nafaka miktarı için hacze takipsiz katılma olanağı verirsek, eş de 4. ayda evlenirse, MK m. 145'e göre nafaka kesilecektir. Buna karşılık, nafaka alacaklısı (eski) eş 12.000 lirayı önceden almış olacaktır. Bu sakıncayı da gözönüne alarak, vadesi gelmiş (muaccel) her aylık miktar için hacze katılma olanağının verilmesi daha doğru olur kanısındayız.^{53a}

bb) Borçlunun Reşit Çocuklarının MK m. 321'e Dayanan Alacağından Doğan İstisna :

Madde 101'e göre, ana-baba ile birlikte yaşayan ve karşılığında açıkça vazgeçmeyerek emeğini veya gelirini aileye tahsis eden reşit evlat (MK m. 321), önceden takip yapmadan **herzaman** hacze (ayrıcalıklı olarak) katılabilir.

MK m. 321'de belirtilen alacağın zamanaşımına uğraması sözkonusu değildir.^{54,55}

Ancak, şunu da ekleyelimki, bu kişilerin hacze herzaman katılabilmeleri yukarıda (B, II, 5) belirttiğimiz şartları taşımalarına bağlıdır. Önemli olarak ayrıca belirtelim: MK m. 321'e dayanan kişinin her zaman hacze takipsiz katılması demek, süreye ilişkin ikinci şartımızın da aranmaması demek değildir. Bu kişi, hacze katılmaya ilişkin ikinci şartı (Bkz. aşa. 2-) gerçekleştirmek zorundadır.

2 — HACZE KATILMA İSTEMİNİN SÜRESİ

101. madde, hacze takipsiz katılma isteminin «ilk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar» yapılabileceğini öngörmektedir. Hacze takipli katılmada da süre aynı şekildedir

^{53a} Satılan hacizli mal, bütünü alacakları karşılamıyorsa, eş ve çocuk paylaşımına kadar olan nafaka için ayrıcalıklıdır (Bkz. m. 206/Birinci Sıra -E).

⁵⁴ Raggenbass : s. 62.

⁵⁵ Bu konuda ayrıca bkz. Raggenbass : s. 62-63.

(m. 100).⁵⁶ Bu bakımdan, hacze katılmanın her iki türü arasında hiçbir fark yoktur. Daha önceki yazımızda, zaman şartını uzun uzun incelemiş ve bazı eleştirilerde bulunmuştur.⁵⁷ Burada aynı şeyleri tekrarlamaktan kaçınıyor ve daha önceki yazımıza yollama yapmakla yetiniyoruz. Ancak, burada şunun belirtilmesinin yararlı olacağını sanıyoruz: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunda (m. 21), hacze katılma süresi «hacizli malın paraya çevrilmesine kadar» şeklinde belirtilmiştir. Adı geçen kanunun bu hükmü ile İcra ve İflas Kanunumuzun hükümleri arasındaki bu fark, anlamsız farklılaşmalara yol açmaktadır.⁵⁸ Bu nedenle, yapılacak kanun değişikliğinde, hacze takipsiz katılmada da (m. 101) süre, 6183 sayılı Kanunda olduğu gibi, «hacizli malın para çevrilmesine kadar» şeklinde değiştirilmelidir.⁵⁹

3. şartımıza (yani, katılma süresine) ilişkin açıklamalarımızı yukarıda yaptık. Eğer toparlarsak, hacze takipsiz katılma için iki türlü süre şartı öngörülmüştür. Her iki şart bir arada gerçekleşmelidir. Aksi takdirde, hacze katılma (şartlar olmadığından) gerçekleşmeyecektir. Bir örnekle açıklayalım: Örneğin eşi ele alalım: Eşin hacze takipsiz katılabilmesi için, ilk haczin evliliğin devamı süresinde veya evlilik ilişkisinin sona ermesinden 1 yıl içinde konulması gerekir (Süreye ilişkin ilk şart). Ancak bu da yetmez. Katılma istemi de m. 101'de belirtildiği gibi,⁶⁰ ilk haciz üzerine satılan malın bedeli icra veznesine girinceye kadar yapılmalıdır (Süreye ilişkin ikinci şart).

C — NAFKA İLÂMINA DAYANAN ALACAĞIN ÖZELLİKLERİ

Yukarıda belirttiğimiz gibi, nafaka ilâmına dayanan bir alacaklı, m. 101 hükümlerinden yararlanarak hacze takipsiz katılabilir. Kanun (m. 101, III) bundan ayrı bir fıkra halinde sözetmiştir (Karş. İsviçre İİK m. 111).

Nafaka ilâmına dayanan alacaklının hacze katılmasında süre bakımından bir istisna vardır. Buna yukarıda değinmiştik (Bkz.

⁵⁶ İsviçre'de ise, bu süre ilk haczi izleyen 40 gündür (İsviçre İİK s. 111). Bu konuda bkz. geniş bilgi için : Raggenbass : s. 86-93.

⁵⁷ Bkz : Yılmaz : s. 287 vd.

⁵⁸ Bkz : Yılmaz : s. 287-292.

⁵⁹ Yani, yapılacak kanun değişikliğinde süre, 6183 S. K.'na uydurulmalı; bu yapılırken de hacze katılmanın her iki türü arasındaki paralellik devam ettirilmelidir. Başka bir deyişle, yapılacak değişiklik, hacze katılmanın her iki türü için de olmalıdır.

⁶⁰ Fakat, bizim katılmayıp değiştirilmesini önerdiğimiz.

yuk. B, III, 1, b, aa). Buna göre, nafaka ilâmına dayanan alacaklı için, takipsiz katılma ayrıcalığından yararlanarak diğer alacaklılar da olduğu gibi, (evlilik, velayet, vesayet gibi) belli ilişkilerin devamı sırasında veya bu ilişkilerin sona ermesini izleyen 1 yıl içinde, takip yapmaları gibi, bir şart aranmamaktadır. Çünkü, nafaka ilâmına dayanan alacaklı, her zaman hacze katılabilir. (m. 101, III). Acaba, «herzaman» kelimesi süreye ilişkin ikinci şartımızı⁶¹ da ortadan kaldırır mı? Buna olumsuz cevap vereceğiz ve nafaka ilâmına dayanan alacaklı, süreye ilişkin ikinci şartı (paramın vezneye girmesine kadar istemde bulunması şartını) gerçekleştirmelidir, diyeceğiz. Çünkü, para vezneye girdikten sonra, hacze katılma sözkonusu olmaz, olsa olsa satılan hacizli malın satış bedeline katılma sözkonusu olur ki, bu da kanunun sözüne uymaz (m. 101). Madde 101, III, açıkça «herzaman... hacze iştirak edebilir» demektedir. Bu nedenle, durumu, «ilâma dayanan alacaklı, hacizli malın satış tutarı icra veznesine girinceye kadar herzaman hacze katılabilir» şeklinde özetleyebiliriz.

Aşağıda, hacze katılma istemine itiraz edilebileceğini açıklıyacağız (bkz. aşa. D,IV). Nafaka, ilâma bağlıdır. Bu nedenle, kendisine itiraz olunamaz.

Nafaka alacağının hacze takipsiz katılabilmesi, kötüniyet (sünniyet) olmaması şartına bağlıdır (m. 101, III). Eğer nafaka, sırf alacaklı 3. kişileri zarara uğratmak amacıyla elde edilmişse, bu durumu alacaklı 3. kişiler ispat ederek, nafaka ilâmına dayanan alacaklının hacze takipsiz katılmasına engel olabilirler.⁶²

D — HACZE TAKİPSİZ KATILMA YÖNTEMİ (Usulü)

I — GENEL OLARAK

Hacze takipsiz katılmada yöntem (usul) hacze takipli katılmadakinine⁶³ oranla farklılık gösterir. Burada, katılma istemi üzerine icra dairesi, alacaklıya ve borçluya haber vererek (m. 101, II, karşı. 101, III), 7 gün içinde itiraz edebileceklerini bildirir. İtiraz halinde, istemde bulunan kişinin geçici olarak (m. 138, IV) hacze katılması kabul olunur ve 7 gün içinde dava açması gerekir. Dava

⁶¹ «Para icra veznesine girinceye kadar» şeklindeki şartı.

⁶² Bkz. Kuru - İcra : s. 241; Akyazan : s. 76; Uyar : s. 642, 645; Postacıoğlu : s. 406-407.

⁶³ Yılmaz : s. 308-310.

açmazsa katılma hakkı düşer (m. 101, II). Şimdi bu yöntemi daha yakından görelim:

II — HACZE TAKİPSİZ KATILMA İSTEMİ (talebi)

Hacze katılma istemi, eşler, (muamele ehliyeti olduğu sürece) çocuklar ve vesayet altındaki kişiler tarafından yapılır ⁶⁴.

İstem, ilk haczi koyan icra dairesine yapılır ⁶⁵. İstemın şekli hakkında kanun, özel bir şekil öngörmemektedir. ⁶⁶ Yazılı veya sözlü istemde bulunulabilir. ⁶⁷ İstemde, hacze katılma nedeninin ve alacak miktarının bildirilmesi uygun olur. ⁶⁸ Buna gerek olmadığı yolundaki düşünceye ⁶⁹ katılmıyoruz. Çünkü, alacak miktarını ve nedenini bildirmek, takip bakımından daha pratik olur.

İcra memuru, böyle bir istem karşısında, şu noktaların gerçekleşip gerçekleşmediğine bakacaktır: İstem süresinde midir? İlk haciz koyan icra dairesine başvurulmuş mudur? Daha önceden bir ilk haciz konulmuş mudur? İstem sahibi m. 101'de sayılan kişilerden midir ve istemi m. 101'de belirtilen ilişkilerden doğmakta mıdır? vs. Eğer bu şartlar yerine getirilmemişse, icra dairesi kendiliğinden (resen) katılma istemini reddedecektir ⁷⁰. İcra memurunun kararına karşı şikayetin (m. 16) varlığı doğaldır.

III — İSTEMİN BİLDİRİLMESİ (İhbarı)

Hacze takipsiz katılma olanağı kötüye kullanılabilir. Bu nedenle, kanun, 3. kişilerin hacze katılma istemine karşı koyabilmelerini sağlamak için, istemin 7 gün içinde ⁷¹ borçluya ve alacaklıya bildirilmesi gereğini öngörmüştür.

İcra dairesi, istem üzerine durumu hemen borçluya ve alacaklıya bildirmelidir. Bu bildirimde (ihbarda), icra dairesi, borçlu-

⁶⁴ Bkz. bu konuda : Raggenbas : s. 93; Jaeger : s. 371-372.

⁶⁵ Kuru - İcra : s. 241; Karş. Yılmaz : s. 308 (ve orada anılan İİD 9.9.1966, E. 8057, K. 8007 : Seviş s. 221; İİD 8.12.1964, E. 14247, K. 14237 : AD 1965 no : 3, s. 400).

⁶⁶ Raggenbass : s. 93; Blumenstein : s. 111.

⁶⁷ Raggenbass : s. 93; Jaeger : s. 371; Arar : s. 229; Üstündağ : s. 192.

⁶⁸ Üstündağ : s. 192; Karş. Raggenbass : s. 93 ve aynı sayfa dipnot : 81'de anılan yazarlar; Jaeger : s. 371.

⁶⁹ Bkz. Raggenbass : s. 93-94.

⁷⁰ Raggenbass : s. 94-95.

⁷¹ İsviçre İİK, bu süreyi, 10 gün olarak belirtmektedir. (İsviçre İİK m. 111, II).

ya ve alacaklılara 7 gün içinde itiraz etmelerini (m. 101, II) bildirir. Kanunda sadece borçluya ve diğer alacaklılara haber verileceği öngörülmüş, hacze takipsiz katılabilecekler bildirimde bulunacağı hakkında bir hüküm konulmamıştır. İsviçre'nin bazı kantonlarında bu kişilere de haber verileceği yolunda hükümler vardır⁷². Bizde de bu şekilde hüküm konulması, hacze takipsiz katılabilecek alacaklıları korumak bakımından yararlı olur.

IV — İSTEME İTİRAZ

Hacze katılma isteminin borçluya ve alacaklılara bildirilmesi üzerine borçlu veya alacaklı 3. kişiler, isteme ya itiraz ederler veya etmezler. Buna göre, durumu ikiye ayırarak inceleyeceğiz:

1 — İtiraz Edilmezse :

Eğer, hacze katılma istemine itiraz edilmezse, istemde bulunan kişi hacze katılacak demektir. Bunun üzerine, aşağıda belirttiğimiz⁷³ şekilde, hacze katılma isteminde bulunan kişi (şartları taşıması şartıyla) diğer alacaklılarla aynı derecede hacze katılacaktır.

2 — İtiraz Edilirse :

a) Borçlu veya diğer alacaklılar, hacze katılma istemine itiraz edebilirler. İtiraz 3 şekilde olabilir: aa) Alacağın niteliğine itiraz edilir: Böylece, alacağın m. 101'de belirtilen belli ilişkilerden (evlilik, velayet, vesayet) doğmadığı iddia edilir. bb) Alacağın tutarına itiraz edilir; veyahut cc) Kanunda belirtilen ilişkilerin sona erdiği ve aradan 1 yıldan fazla süre geçtiği gibi itirazlarda bulunulur⁷⁴.

İtirazın yapılması belli bir şekle bağlı değildir⁷⁵.

Burada alacağın tamamına veya bir kısmına itiraz edildiğinin belirtilmesi yerinde olur (karş. m. 62, III). Fakat hacze katılma bakımından kanunumuzda (ve İsviçre İİK'nda) bu yolda bir hüküm yoktur. Eğer, alacağın bir kısmına itiraz edilmişse, itiraz edilmeyen kısım için, hacze (kesin) katılma sözkonusu olur.^{76,77}

⁷² Blumenstein : s. 411, dipnot 30.

⁷³ Bkz. aşa. V; Ayrıca Yılmaz : s. 308-312.

⁷⁴ Bkz. Jaeger : s. 375; Raggenbass : s. 97; Seviğ : s. 228.

⁷⁵ Raggenbass : s. 97.

⁷⁶ Raggenbass : s. 97; Jaeger : s. 375-376.

⁷⁷ Madde 101. II'de belirtilen itiraz, s. 62 vd. da belirtilen teknik anlamdaki itirazdan farklıdır (Bkz. bu konuda Belgesay : s. 253-254).

Şunu tekrarlayalım ki, elinde nafaka ilâmı olan kimsenin hacze katılmasında, nafakaya itiraz olunamaz. Çünkü nafaka bir ilâmla tespit edilmiştir ⁷⁸.

b) İtirazın hükmü: İtiraz halinde, istemde bulunan kişinin, hacze geçici olarak katılması kabul olunur. Bu süre içinde hacze geçici katılma kişinin satış isteğinde bulunması sözkonusu olmaz. İstemi itiraza uğrayan kimseye, yedi gün içinde dava açması gereği bildirilir (m. 101, II) ⁷⁹. Eğer, alacağın bir kısmına itiraz olunmuşsa itiraz olunmayan kısım hakkında hacze kesin katılma sözkonusu olur ⁸⁰.

İstemi itiraza uğrayan kişi, kendisine verilen 7 günlük süre içinde, ya dava açar veya açmaz. Bunu ikiye ayırıp ayrı ayrı görelim:

a) **Dava Açılmaz :**

Hacze katılma isteminde bulunan kişi 7 günlük süre içinde dava açmazsa, katılma hakkı düşer (m. 101, II). Ancak, katılma hakkının düşmesi sadece itiraz edenler bakımından olup, isteme itiraz etmeyen alacaklılar hakkında ise, hacze katılma gerçekleşmiştir ⁸¹.

b) **Dava Açılır :**

İstem sahibi, kendisine verilen 7 gün içinde dava açabilir. şimdi bu davanın özelliklerini görelim:

aa) **Davanın niteliği :** Bu davanın esasa ait olmayan (icra takibine bağlı) bir dava mı, yoksa esasa ait bir dava mı olduğu tartışmalıdır ^{81a}. Blumenstein'a göre bu dava, maddi hukuk ilişkilerine yansıyan bir takip hukuku davasıdır ^{81b}. Federal Mahkemeye göre, bu dava icra takibine bağlı, varlığını takipten alan, takip içinde var olan ve takibin dışında hiçbir hüküm ifade etmeyen ve bu-

⁷⁸ Kuru - İcra : s. 241; Postacıoğlu : s. 406-407.

⁷⁹ Bu bildirme yazılı olmalıdır (Jaeger : s. 376).

⁸⁰ Bkz. yuk dipnot 76'ya.

⁸¹ Blumenstein s. 415; Raggenbass : s. 99; Raggenbass, burada şu ayrımı yapmaktadır : a) Eğer, alacaklılardan biri itiraz etmişse ve istem sahibi dava açmamışsa hacze katılma hakkı, itiraz eden alacaklılar bakımından düşmekte itiraz etmeyenler hakkında ise düşmemektedir. b) Eğer borçlu itiraz etmişse ve istem sahibi dava açmamışsa hacze katılma hakkı borçlu, hem de bütün grup bakımından ortadan kalkar (Geniş açıklama için bkz. Raggenbass : s. 99-100).

^{81a} Seviğ : s. 227.

^{81b} Blumenstein : s. 416.

nun için de icra takibinde çıkan bir davadır. Jaeger, buradaki itiraz davasını istihkak davasına benzetir.^{81c} Öte yandan bu dava, 142. madde uyarınca, cetvele itirazın zamanı, gelmeden açılan bir dava olarak görülebilir.^{81d} Nitekim, m. 142'deki itiraz davasında da, davacı sıra cetveline alınmış olan bir alacaklının alacağına veya onun sırasına itiraz etmektedir.^{81e}

bb) **Yetkili mahkeme** : Kanun, davanın açılacağı yetkili mahkemenin neresi olacağını belirtmemiştir. İsviçre Hukukunda, icra takibinin yapıldığı yer mahkemesinin yetkili olduğu belirtilmektedir.⁸² Bizce, varılan bu çözüm pratiktir.

cc) **Görevli mahkeme** : Dava konusu miktara göre değişir (HUMK m. 8, I). Ancak burada şu ayırım yapılabilir :⁸³

aaa) Hacizli mal bütün alacaklıların alacaklarını karşılıyorsa, görevli mahkeme, dava edilen miktara göre tayin edilir. bbb) Hacizli mal bütün alacakları ödemeye yetmiyorsa, hacizli malın tümünün değeri esas alınarak görevli mahkeme tayin edilir.

dd) **Taraflar** : aaa) Davacı: Dava, hacze katılma isteminde bulunan kişi tarafından (eğer bunlar ehil değilse, onların kanuni mümessilleri tarafından) açılır. bbb) Davalı: Dava, hacze katılma istemine itiraz edene (veya edenlere) karşı açılır. Eğer, itiraz eden birden fazla alacaklı (veya borçlu) varsa veya borçlu ve alacaklı beraber itiraz etmişlerse, dava arkadaşlığı sözkonusu olur.⁸⁴ İtiraz etmeyenlerin davalı olarak gösterilmesi sözkonusu değildir.⁸⁵

ee) **Dava süresi** : 7 gün içinde dava açılmalıdır (m. 101, II).⁸⁶ Bu süre, itirazın istem sahibine tebliği tarihinden itibaren işlemeğe başlar. Mahkeme, davanın süresi içinde (yani, 7 gün içinde) açılıp açılmadığını kendiliğinden (resen) araştırır. Çünkü, bu bir dava şartıdır.⁸⁷ 7 gün dava açılmadan geçirilirse, hacze katılmadan vazgeçilmiş sayılır.

^{81c} Jaeger : s. 378.

^{81d} Seviğ : s. 228.

^{81e} Kuru - İcra : s. 313.

⁸² Blumenstein : s. 41 ve aynı yerde dipnot 44; Ayrıca bkz. Jaeger : s. 377; Raggenbass : s. 101-102.

⁸³ Jaeger : s. 377; Raggenbass : s. 104.

⁸⁴ Raggenbass : s. 100.

⁸⁵ Blumenstein : s. 415.

⁸⁶ Karş. İsviçre İİK m. 111, II; Orada 10 günlük süre vardır.

⁸⁷ Raggenbass : s. 101.

ff) **Yargılama usulü** : Davaya basit yargılama usulüne (HUMK m. 507 - 511) göre bakılır (m. 101, II).

gg) **İspat yükü** : İspat yükü, davacıya aittir. Davacı, alacağı-
nın varlığını, bunun m. 101'deki şartlara uyduğunu ve isteminin
gerekli bütün şartları taşıdığını ispat etmelidir. Yani, dava, hacze
katılma isteminin kabulü dileğiyle açılmaktadır.

hh) **İlâmın hükmü** : Dava sonunda alınan ilâm, istihkak da-
vası sonucunda alınan ilâmın doğurduğu sonuçları doğurur.⁸⁸
İlâm sadece somut icra takibi bakımından ve sadece davanın ta-
rafları arasında hüküm ifade eder. Başka bir deyişle, dava sonu-
cunda hacze katılma istemi reddedilirse, ilâm sadece o icra takibi
açısından hüküm ifade edeceğinden, başka bir hacizde tekrar ta-
kipsiz katılma isteminde bulunmak mümkündür.⁸⁹

aaa) **Davacının davayı kazanması** : İstemde bulunan kişi, dava-
yı kazanırsa, onun hacze geçici katılması kesin katılmaya dönü-
şür ve hacze katılanlarla aynı derecede yer alır.

bbb) **Davacının davayı kaybetmesi**: Eğer, hacze katılma iste-
minde bulunan kişi, açtığı davayı kaybederse, hacze takipsiz katıl-
ması artık sözkonusu olamaz.

Dava sonunda elde edilen ilâm, davanın tarafları arasında
hüküm ifade eder ⁹⁰. Bunun anlamı şudur: Hacze katılma istemin-
de bulunan davacının açtığı davayı kazanan alacaklı (veya ala-
caklılar) bu suretle hacze katılmayan kişiye (hacze katılsaydı ona)
düşecek olan tutardan yararlanırlar. Bunu ayırım yaparak açıkla-
yalım: 1) Davalı durumunda tek alacaklı varsa, dava sonucunda
elde edilen kazançtan o yararlanır. Eğer davalı durumunda birden
çok alacaklı varsa, garame (oranlama) usulüne göre bunların hep-
si yararlanır.⁹¹ 2) Davalı durumunda borçlu varsa, dava sonucun-
dan bütün alacaklılar (itiraz etmesele bile) yararlanır.⁹² 3) Hem
borçlu, hem de alacaklılardan bazıları davalı ise, bu halde, dava
giderleri verildikten sonra önce davalı alacaklılar kazançtan (hac-
ze katılma isteminde bulunanın hacze katılmamasıyla elde edi-
len kazançtan) yararlanmalı, geriye kalan da diğer alacaklılara ve-
rilmelidir. Çünkü, 2. ihtimalde (borçlunun dava açması ihtimalin-
de) borçlunun elde ettiği kazançtan alacaklıları yararlandırmıştık.

⁸⁸ Jaeger : s. 378; Raggenbass : s. 104.

⁸⁹ Raggenbass : s. 105.

⁹⁰ Raggenbass : s. 104; Jaeger : s. 378.

⁹¹ Raggenbass : s. 104; Jaeger : s. 378.

⁹² Raggenbass : s. 104; Jaeger : s. 378.

Davalı (veya davalılar) davayı kazandıkları takdirde (yukarıdaki üç halde de) önce yargılama giderleri ödenmeli, ondan sonra kazanç paylaşılmalıdır.

V — HACZE TAKİPSİZ KATILMANIN SONUÇLARI

I — GENEL OLARAK

Hacze katılma istemi (veya istemleri) kabul edilirse, hacze katılanlar, bir topluluk (derece) meydana getirirler. Ancak, bu topluluğun bir tüzel kişiliği yoktur. Aralarında sadece bir yarar (menfaat) birliği vardır. Derecenin (veya derecelerin) tüzel kişiliği olmaması sonucu, ortak bir iradenin de bulunması sözkonusu değildir. Jaeger, topluluğu kapalı bir yarar (menfaat) grubu olarak niteler.^{92a} Hacizli malın satımı için hacze katılanlardan birinin istemi gerekli ve yeterlidir (m. 107). Hacizli mal, hacze katılanların onamları olmadıkça, pazarlıkla satılamaz. Alacaklılardan birinin hakkı, feragat veya ödeme ile son bulsa bile, bu durum sadece o alacaklıyı bağlar ve hacizli mal diğerleri için saklı tutulur.⁹³ Eğer satışı o kimse istemişse, başka bir alacaklının satış istemini tekrarlaması gerekir. Satış giderleri, hacze katılanlara, alacakları oranında yükletilir.⁹⁴ Eğer hacze katılanlardan biri, üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz etmiş ve kazanmışsa, davanın sonucunda yalnız o alacaklı yararlanır.⁹⁵

Mahcuz bir alacağın ödeme yerine geçmek üzere, alacaklılardan biri veya birkaçına devredilebilmesi için hacze katılan bütün alacaklıların onamları gerekir (m. 120, I).

Hacizli malın satılmasından sonra elde edilen paradan, önce birinci derecede hacze katılanların alacakları ödenir. Geriye birşey artarsa, bu, ikinci dereceye verilir. İkinci derecedeki bütün alacaklılar, alacaklarını aldıktan sonra, geriye birşey artarsa, bu üçüncü dereceye verilir. Paylaştırma bu şekilde devam eder.

Eğer, hacizli malın değeri, hacze (takipli) katılan alacaklıların alacağını karşılamıyorsa, icra memuru ilâve hacizler yapar (m. 100). Hacze takipsiz katılmayı düzenleyen 101. maddede ilâve haciz açıkça hükme bağlanmamıştır. Ancak, hacze takipsiz katıl-

^{92a} Jaeger : s. 361.

⁹³ Jaeger : s. 361.

⁹⁴ Jaeger : s. 361.

⁹⁵ Jaeger : s. 362-363.

mada da ilâve haczin yapılması uygun olur kanısındayız.⁹⁶ İlâve haczin yapılması, bu yolda bir istemin bulunmasına bağlıdır (m. 100, II).⁹⁷ Bir alacaklının istemi üzerine yapılan ilâve haciz, hacze katılan bütün alacaklılar yararınadır.⁹⁸ Yapılan ilâve hacizler, ilk haciz tutanağının altına yazılır (m. 104, I). İlâve hacizler de haciz sahipleri ile, borçlulara bildirilir ve üç gün içinde bir diyecekleri varsa, bunu icra dairesinde ileri sürmeleri gereği belirtilir (m. 104, III).

Üzerine ilâve haciz konulan malı daha sonraki derece haczet-tirmişse, hacizli malın tutarından önce haciz yapan derece tatmin edilir. Geriye birşey artarsa, bu da ilâve haciz yaptıran dereceye verilir.⁹⁹

2 — DERECELERİN YAPILIŞI

Hacizli (ve ilâve hacizli) mallar satılır. Elde edilen bedel, hacze katılan alacaklıların alacaklarını ya karşılar, ya da karşılamaz. Karşılarsa bir problem doğmaz, bütün alacaklıların alacakları ödenir. Eğer satılan malların tutarı bütün alacaklıların alacaklarını karşılamazsa, yapılacak bazı işlemler vardır. Şimdi bunları görelim:

Satılan hacizli malların tutarı, hacze katılan alacaklıların alacaklarını karşılamazsa ve borçlunun haczi caiz başka malı da yoksa, icra dairesi m. 140'a göre bir sıra cetveli düzenler.¹⁰⁰ Buna uygulamada derece kararı denilmektedir. Madde 140'ın belirttiği gibi, alacaklılar 206. madde gereğince, iflas halinde hangi sıraya girmeleri gerekiyorsa, o sıraya yazılırlar. Paylaştırma da bu sıraya göre yapılır. Buna göre, örneğin nafaka ilâmına dayanan alacaklı, birinci sıraya girecektir (m. 206, Birinci sıra/E).

Paylaştırma şöyle yapılır: İcra memuru (satış masrafları çıktıktan sonra) önce katılma derecelerini tespit edecektir. Eğer, satılan malların bedeli, bütün alacaklıların alacağına yetmiyorsa, önce birinci derece tatmin edilir, arta kalan para ikinci dereceye verilir. Eğer ikinci derecedeki alacaklıların tamamı alacaklarını

⁹⁶ Bkz. ayrıca Raggenbass : s. 109-110.

⁹⁷ Tamamlama haczinde isteme gerek yoktur (m. 139). Bkz. Bu konuda Kuru - İcra : s. 311 dipnot : 11, Jaeger : s. 362-363; Stückelberger, Martin : Ergaenzungspfaendung und Nachpfaendung, Diss. Zürich 1950.

⁹⁸ Jaeger : s. 361-362; Raggenbass : s. 110.

⁹⁹ Seviğ : s. 216.

¹⁰⁰ Raggenbass : s. 114; Kuru - İcra : s. 237; Seviğ : s. 216; Akyazan : s. 68-69.

aldıktan sonra geriye para artarsa, bu üçüncü dereceye verilir ve paylaştırmaya bu şekilde devam edilir. Satılan malların bedeli, birinci dereceye bile yetmiyorsa, icra memuru, bu derece içinde de m. 206'ya göre bir sıra cetveli daha düzenleyecektir. Dağıtım da buna göre yapılacaktır. Birinci derecenin tamamen tatmininden sonra para artar ve fakat bu para, ikinci derecedeki alacaklıların alacaklarını karşılamıyorsa, ikinci derece içinde de ayrıca m. 206'ya göre bir sıra cetveli düzenlenecektir. Diğer dereceler için de aynı şey sözkonusudur.

Demek ki, hacze katılmada katılma dereceleri ve her derece içinde de (gerekliyse, m. 206'ya göre düzenlenecek) sıra cetveleri bulunacaktır. Bu şekilde yapılan dağıtım sonucunda, alacağına kavuşamayanlara m. 143 uyarınca borç ödemededen aciz belgesi verilir.¹⁰¹

Burada bir noktaya daha değinmek isteriz. Madde 140'a göre düzenlenecek sıra cetveli ilgililere tebliğ edilir (m. 141). İlgililer bu cetvele 7 gün içinde itiraz edebilirler (m. 142, I).¹⁰²

Hacze takipli katılmada, hacze katılma istemine ancak m. 142'deki şekilde itiraz edilir. Oysa, takipsiz katılmada ise, hacze katılma istemine sıra cetveli hazırlanmadığı bir dönemde dahi itiraz edilebilir (m. 101, II). Eğer, alacaklılar hacze katılma istemine itiraz etmemişlerse, bu istemi kabul etmiş sayılırlar. Bu nedenle, bu alacaklıların daha sonra sıra cetveline itiraz prosedürü içinde itiraz edememeleri uygun olur.¹⁰³

Hacizli mal bir gayrimenkul ise, bu mal üzerindeki hacze katılmalar icra memuru tarafından tapuya bildirilir (m. 91, II). Eğer, sicile kayıtlı bir gemi üzerinde hacze katılma sözkonusu ise, bu durum, icra memurunca, geminin kayıtlı bulunduğu daireye bildirilir (m. 91, II).

¹⁰¹ Bu konuda bkz. Raggenbass : s. 114.

¹⁰² Bkz. Kuru - İflâs : s. 305-314.

¹⁰³ Üstündağ : s. 194; Blumenstein : s. 417.

BİBLİYOGRAFYA

- AKYAZAN**, Sıtkı : İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri, Ankara, 1958.
- ANSAY**, Sabri Şakir : Hukuk İcra ve İflâs Usulleri, 5. Bası, Ankara 1960.
- ARAR**, Kemal : İcra ve İflâs Hükümleri C. 1, İcra, Ankara 1944.
- BAETTIG**, Ernst Bruno : Die Wirkungen des Zwangsvollstreckungsverbotes unter Ehegatten auf die Forderungsabtretung, Diss. Zürich, Wirtterthur, 1957.
- BELGESAY**, Mustafa Reşit : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi C. I. 4. Bası, İstanbul, 1954.
- BERKİN**, Necmeddin : İcra Hukuku Dersleri, 2. Bası İstanbul, 1972.
- BİLGE**, Necip : Borçlar Hukuku, Özel Borç Münnasebetleri, Ankara 1971.
- BLUMENSTEIN** Ernst : Handbuch des schweizerischen Schuldbetreibungsrechtes, Bern, 1911.
- GÜRDOĞAN**, Burhan : İcra Hukuku Dersleri, Ankara 1970 (Kısaltma : Gürdoğan - İcra).
- GÜRDOĞAN**, Burhan : İflâs Hukuku Dersleri, Ankara 1966 (Kısaltma : Gürdoğan - İflâs).
- JAEGER**, Carl : Das Bundesgesetz betreffend Schuldbetreibung und Konkurs, Band. I, 3. Auflage, Zürich, 1911.
- KONRAD**, Franz : Die Ehefrau als Gläubigerin und Schuldnerin im Betreibungsverfahren, Aarau, 1951.
- KURU**, Baki : İflâs Hukuku, Ankara 1965 (Kısaltma : Kuru - İcra).
- KURU**, Baki : İflâs ve Konkordato Hukuku, Ankara 1971 (Kısaltma : Kuru - İflâs).
- KURU**, Baki : İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı Ankara 1974 (Kısaltma : Kuru - Ders Kitabı).
- OLGAÇ**, Senai - **KÖYMEN** Haydar : Kazai ve İلمي İçtihatlarla Türk İcra ve İflâs Kanunu, 2. Bası, İstanbul 1965.
- POSTACIOĞLU**, İlhan E. : İcra Hukuku Esasları, 3. Bası, İstanbul 1973.
- RAGGENBASS**, Josef : Die privilegierte Anschlusspfändung nach schweizerischem Recht, Diss. Frauenfeld 1944.
- SEVİÇ**, Vasfi Raşit : Doktrin ve İçtihatlar Açısından Türk İcra ve İflâs Hukuku -İcra- C. II. Ankara 1969.
- TEKİNAY**, Selahattin Sulhi : Türk Aile Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1971.
- TUNÇOMAÇ**, Kenan : Ölüncüye Kadar Bakma Akdi, İstanbul 1959.
- UYAR**, Talih : Hacze İmtiyazlı İştirak, AD 1973 sayı 3, s. 640-645. (Kısaltma : Uyar).
- UYAR**, Talih : Gerekçeli - İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. 1, Madde 1-144, Manisa, 1973 (Kısaltma : Uyar - Şerh).
- ÜSTÜNDAĞ**, Saim İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 1970.
- YILMAZ**, M. A. Ejder : Hacze Takipli Katılma (Hacze adi iştirak), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXX (Cumhuriyetin 50. yılına Armağan) sayı : 1-4; s. 271-316.